

Yirmi Dördüncü Lem'a'nın diliyle tesettür

İ. Can: “Cilbab ne demektir? Vücut hattını örten elbisenin üzerine bir de tek parça olan ve vücudu baştan ayağa örten bir çarşaf (pardösü) şart mıdır? Böyle bir şey var mı?”

Cilbab, lügatte, vücudu tepeden tırnağa kadar örten ridâ, kisve ve her türlü dış örtüdür. Kadının giyimine önem veren Kur'ân, bu giyimin biçimini çoğulu “Celâbîb” olan “cilbab” kelimesi ile gündemimize taşımış ve Müslüman kadının baştan ayağa bir dış örtü ile örtünmesini “farz” olarak hükme bağlamıştır. Bu dış örtü modelli vs. olabilir. Zevklere göre düzenlenebilir. Bu dış örtüyü günümüzdeki kısa ceketli-kısa etekli modeller değil; ama uzun ceketli (pardösü gibi) ve uzun etekli modeller karşılar.

İlgili âyet şöyledir: “Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına, dışarı çıkarken üstlerine cilbablarını (dış örtülerini) almalarını söyle. Bu, onların hür ve nâmuslu bilinmelerini ve bundan dolayı incitilmemelerini daha iyi sağlar. Allah bağışlar ve merhamet eder.”¹

Ümmü Seleme (ra) anlatır: “Bu âyet nazil olduğunda Ensar kadınları geniş siyah kisveler giydiler.”²

Hazret-i Hafsâ (ra) anlatır: Kız kardeşim sordu:

“Yâ Resûlallah! Birimiz cilbab bulamadığı için cilbabsız çıksa bir mahzuru var mıdır?” Allah Resûlü (asm):

“Arkadaşı cilbabını ona versin, o da hayırlı işine öyle çıksın” buyurdu.³

Cilbabın şekli ve biçimi üzerinde yoğunlaşan âlimler, teferruâtta ihtilâfa girmiş olmalarına rağmen, esas meselede ittifak etmişlerdir. Cilbab; Kâmûs'a göre, kadınlara mahsus “üstlük” denilen geniş bir elbise; İbn-i Abbas'a göre, vücudu baştan sona örten şey; İbn-i Cerîr'e göre, peçe; İbn-i Kesîr'e göre, baştan omuzlara ve vücuda doğru düşen bir örtü; El-Cevherî'ye göre, çarşaf gibi bürünülen şey; İbnü'l-Esîr'e göre, kadının başını, sırtını ve göğsünü örttüğü etek ve uzun üstlük; El-

Merâğî'ye göre, kadının gömleğinin ve başörtüsünün üzerinden büründüğü çarşaf; Elmalı'ya göre, baştan aşağıya örten çarşaf, ferâce ve dış kisvedir.⁴

Cilbab âyetini Yirmi Dördüncü Lem'a'da tefsir eden Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, teferruâtta çok, "esas ve temel" üzerinde yoğunlaşır ve açık saçıklığa karşı kadının örtünmesinin, yaratılışının zorunlu bir gereği olduğunu, kadın tabiatının örtünmeyi istediğini kaydeder. Üstad Bedüzzaman, kadının örtünmesi meselesini "tesettür" ana başlığında dört mühim hikmetle izah eder:

Birinci Hikmet: Tesettür kadınlar için fitrîdir. Kadınların fitratları ve yaratılışları tesettürü ve örtülü bulunmayı gerektiriyor. Kadını ecnebî erkeklerin göz hapsine mahkûm eden sebepse, ref'-i tesettürdür, yani örtünmeyi kaldırarak açılmaktır.

İkinci Hikmet: Ebedî hayatta da kocasının hayat arkadaşı olan kadın; kocasının kendisine karşı ebedî aşkını, ilgisini ve alâkasını ancak tesettürde sebat ederek ve örtünerek sağlayabilir. Yani yalnız gençliğinde ve güzellik zamanında değil; ihtiyarlık ve çirkinlik vaktinde de kocasının ciddî hürmet ve içten muhabbetini kazanmasının tek yolu, örtünerek ve tesettüre riâyet ederek güzelliklerini ve zîynetini yalnız kocasının nazarına tahsis etmesi, muhabbetini ve sevgisini yalnız kocasına hasretmesidir. İnsanlığın muktezâsı budur. Yoksa açık saçıklıkla kadın itibar kazandığını zannetse de, aslında pek çok değer kaybetmektedir.

Üçüncü Hikmet: Bir âilenin saadeti eşler arasındaki karşılıklı emniyet, samîmî hürmet, içten saygı, derin sevgi ve fedâkârâne muhabbet ile sağlanır ve devam eder. Tesettürsüzlük ve açık-saçıklık ise, o emniyeti bozar, o karşılıklı derin hürmeti ve içten muhabbeti kırar.

Dördüncü Hikmet: Açık-saçıklık güveni bozar ve âile saadetini dağıtır. Tesettür ise nâmus ve iffetin muhafazası için önemli bir ameldir. Açık-saçıklık fuhşiyâta teşvik eder. Tesettür ise meşrû evliliğe kapı açar. Toplum hayatının saadeti, terakkîsi ve gelişmesi ise fuhşiyatta değil; meşrû evliliklerle kurulan mesut aile yuvalarındadır.⁵

Görüldüğü gibi Bedüzzaman Hazretlerinde cilbab, "tesettür ve geniş örtünme" mânâsında ele alınmış, işlenmiş ve açık-saçıklık kültürüne ve göreneğine karşı müdafaa edilmiştir. Öyleyse cilbab için teferruâtı, İslâm esaslarına göre şekillenmiş olan "İslâmî örfe" bırakmamız daha uygun olacaktır. Bulduğumuz çevrede cilbab hususunda "Müslümanlar arası örf" nasıl teşekkül etmişse, buna itimat ederek uygulamamız halinde İnşâallah Cenâb-ı Hakk'ın emrine uymuş oluruz. Doğrusunu Allah bilir.

Dipnotlar:

1- Ahzâb Sûresi, 33/59.

2- Sâbûnî, 11/382.

3- Buhârî, Hayz, 23.

4- Elmalî, Hak Dîni Kur'ân Dili, 6/3927.

5- Lem'alar, s. 197-200.